

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) וַיֵּצֵא כח: סוכה מ. מגילה ז: ז"ק קכ.], (ב) כחצות דף לא: (ג) קדושין עמ. (ד) עי' תוס' פסחים כד. ד"ה הא, (ה) [עי' תוס' זבחים מה. ד"ה דומיא], (ו) יבמות עו. ועי' תוס' שם עט. ד"ה ונתינים, (ז) יח., (ח) פסחים כד. עיי"ש, (ט) ויקרא יז ז, (י) כריתות ה., (כ) לקמן יט., (ל) [שם פד.], (מ) ויקרא דבורא דחובה פרשתא יא וכן במעילה יח.; (נ) ויקרא יא מא, (ס) לקמן כ. סנהדרין פג.; (ע) סנהדרין פג., (פ) יומא עב., (ץ) יומא מז ע"ב.

הנהגות הב"ח

(א) גמ' לנס לכל זריכס. י"ב ע"ל דף ט ע"א דדרשין ליה למעוטי דוקא לנס ולא לגרים: (ב) במשנה משום שתי שמות וכו': (ג) במשנה והאוכל חלב: (ד) רש"י ד"ה אלו וכו' לאשמועי' דאלמנה וגרושה: (ה) שם זא"ד מעשר שני בהדיה: (ו) ד"ה נתינים מן הגבעונים הן ומלקות: (ז) תוס' ד"ה גרושה וכו' דחלושה מיימי לה מוי"ו ואשה גרושה משמע דבא לפרש דחלושה לחודה:

הנהגות הגר"א

[א] גמ' כשהוא אומר ז"ל שזאמר:

תורה אור השלם
(א) וְהָיוּ לָכֶם הָעֵרִים לְמִקְלָט מִגֹּאֲלֹא וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמֻדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: [במדבר לה, יב]

(ב) וְאֵת הָעֵרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָלוּיִם אֵת שֵׁשׁ עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָנֶפֶשׁ הָרֹצֵחַ וְעֹלֵיהֶם תִּתְּנוּ אֶרְבָּעִים וּשְׁתֵּים עָרֹ: [במדבר לה, יג]
(ג) וַיֵּצֵא מִשְׁפָּחָהּ הָיִת וּבָנָיו עִמּוֹ וְשֵׁב אֵל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֵל אֲחֵיהֶם אֲבֹתָיו יָשׁוּב: [ויקרא בה, מא]

(ד) כִּי בָעִיר מִקְלָטוֹ יָשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרֹצֵחַ אֶל אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ: [במדבר לה, כח]

ליקוטי רש"י

וא"א אחוזת אבותיו. אל כבוד אבותיו. ואין לזלוז על כך [שהוא עבד] [ויקרא כה. מא.]. א"ל הן ה'דוקין'. אם התרו בן [כתובות לא.]. אשת אחיו. שנתקדשה לו לאחיו וגירסה שאין זה מיתה אלא כרת. וע"א אשת אחי אביו. שנתקדשה לו וגירסה [שם כט.]. נתיבה. מן הגבעונים והיא אסורה לקהל לדור גור עליהם כדלמדיין ביצנות (דף עח:)

ואינו חייב א"א משום אחת. על שם גרושה הוא חייב על כל חיצים התלוים זה אצל על חלושה לאו דלורייתא אלא דרצנן [שם]. השוחט והמעי"ה בחוץ. כהעלם אחד. חייב על השחיטה ומייצ על העליה, שהן שני גופי עבירה דתרווייהו כתיבי (ויקרא יז)

אלו הן הגולין

מעלים^[א] היו. הערים שכר ללוים שרוצחים שוכרים מהם את נתי הדירה: חוזר לשררה שהיה בה. אם היה נשיא או ראש בית אב חוזר לגדולתו כשישוב לעירו צמיחת כה"ג: **גב'** מחלוקת בשש. ערי מקלט: **ל"ב**. לרוצחים נאמר והיו לכם הערים למקלט^[א] ושב

אל משפחתו. צעד עברי כתיב כשיולא חפשי בשם או ציובל: **למה** שהחזקו אבותיו. לשררה: **אל** אחוזת אבותיו **באבותיו**. סיפא דמילתיה דרבי מאיר היא ומציא ראייה לדבריו מסוף המקרא שחזר לגדולתו שנאמר ואל אחוזת אבותיו אל כל חוקת אצותיו: וכן בגו"ה. כמחלוקת צעד עברי כך מחלוקת צרוצה שגלה וחזר צמיחת הכהן ומהכא יליף דכשהוא אומר כאן ישוב קרא יתירא דמצי למכתב ושב אל משפחתו ואל אחוזת אצותיו ולשמוק: **לרבות** את הרוצח. דמופנה לדון הימנו גזירה שיה נאמר כאן ישוב ונאמר צרוצה ישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו כדמפרש ואזיל מאי וכן צגולה ומסקנא גמר שיצה שיצה מהתם:

הדרן עלך אלו הן הגולין

אלו הן ה'דוקין'. אלו לאו דוקא דתנא ושייר לוקין טוצא אלא תנא חייצי כריתות לאשמועינן דיש מלקות צחייצי כריתות ותנא אלמנה וגרושה לאשמועינן (ד) אלמנה וגרושה חייצ עליה משום שתי שמות וכו' ותנא טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ללא מפרש לאו ידיהו צהדיא וכן הקדש שלא נפדה ואידי דתנא הקדש תנא מעשר שני (ה) צהדיא דתרווייהו מלקות ידיהו משום מחסרי פדייה וכן צרצנן יש דצר חדש: (ו) נתינה. מן הגבעונין היא ומלקות משום לא תתחתן צס^[א] (דברים ז): א"למנה וגרושה. שנתאלמנה מאיש אחד ונתגרשה מאיש אחר חייצ עליה שתי מלקות: משום שתי שמות. משום שתי אזוהרות ששתיהן מפורשות צמקרא ואזוהרה דתרווייהו קיימא: גרושה וח'צויה. גרושה והיא חלושה אינו חייצ עליה אלא משום גרושה שהחלושה אינה כחוצה אלא מרצויה מיימתין לה דתניא צקדושין (דף עח.) גרושה אין לי אלא גרושה חלושה מנין ת"ל ואשה: **טמא שאכל את הקודש**. אזוהרתו מפרש צגמרא: **נותר**. כתיב ציה (שמות כט) ושרפת את הנותר צאש לא יאכל כי קדש הוא ואזוהרת פגול נמי מהכא מדכתיב כי קדש הוא כלומר מפני שהוא קודש שנפסל למדנו מכאן כל שצקדש פסול צא הכחוצ ליתן לא תעשה על אכילתו והכי אמרינן לקמן^[א] ואזוהרת טמא והצצר אשר יגע בכל טמא לא יאכל^[א] (ויקרא ז): והשוחט. קדשים צחוצ קדשים צחוצ אזוהרת מעלה השמר לך פן תעלה וגו' (דברים יב) אזוהרת שוחט ילפינן צוצחים צפרק השוחט והמעלה (דף קי.) איכא דיליף מלא יצחו עוד וגו'^[א] ואיכא דיליף לה מגזירה שיה דהצאה הצאה שוחט ממעלה: **האובל** ביום הבפורים. ויליף אזוהרתיה צפרק צמרא דיומא (דף פא.): **המפטים** את השמן. העושה שמן צדוגמת שמן המשתחא ואזוהרתיה וצמתכונתו לא תעשו כמוהו (שמות ז) וכן צקטורת וצמתכונתה לא תעשו לכם (שם): **והסך בשמן המשחה**. מלאתו שעשה משה צמדצר^[א] דכתיב על צצר אדם לא יסך (שם): **אבל** **טב'**. אזוהרתיה מולא יחללו את קדשי צני ישראל אשר ירימו צעתידין לתרום הכחוצ מדצר והכי מפרש לה צנסהדרין צאלו הן הנשרפין (דף פג.): **ומעשר ראשון ש"א נמ"ה** תרומתו. אף הוא טבל: **ומעשר שני ש"א נפדה**. והוא אוכלו חוצ לירושלים וכתיב לא תוכל לאכול צשעריך וגו'^[א] (דברים יב): הקדש ש"א נפדה. אזוהרתו אינו מפורשת כל כך וגראה צעיני דמהכא אתא דתניא (סנהדרין שם) הויז צמעילה רצי אומר צמימה וחכמים אומרים צאזוהרה ואמרי^[א] מצי טעמיה דרצי אחיא חטא חטא מתרומה ורצנן מיעט רחמנא ומתו צו ולא צמעילה ממימה הוא דמעטיה וגזירה שיה כדקיימא קיימא וילפינן אזוהרה דמעילה מאזוהרה דתרומה דכתיב צה וכל זר לא יאכל קדש ורוצ הלכות מעילה היא למדה^[א] מתרומה צתורת כהנים^[א] צגזירה שיה זו: **באובל** **נמ"ה** גרסינן^[א] שהוא חייב. משום שרץ השורץ על הארץ^[א]: **גב'** חייבי בריתות קתני. כל חייצי כריתות שאין צהן מיתת צ"ד הוזכרו צמשנתנו לענין מלקות ואחד מכל חייצי מיתות צית דין לא הוזכר צה ללקות אם התרו צו למלקות:

שהוא קודש שנפסל למדנו מכאן כל שצקדש פסול צא הכחוצ ליתן לא תעשה על אכילתו והכי אמרינן לקמן^[א] ואזוהרת טמא והצצר אשר יגע בכל טמא לא יאכל^[א] (ויקרא ז): והשוחט. קדשים צחוצ קדשים צחוצ אזוהרת מעלה השמר לך פן תעלה וגו' (דברים יב) אזוהרת שוחט ילפינן צוצחים צפרק השוחט והמעלה (דף קי.) איכא דיליף מלא יצחו עוד וגו'^[א] ואיכא דיליף לה מגזירה שיה דהצאה הצאה שוחט ממעלה: **האובל** ביום הבפורים. ויליף אזוהרתיה צפרק צמרא דיומא (דף פא.): **המפטים** את השמן. העושה שמן צדוגמת שמן המשתחא ואזוהרתיה וצמתכונתו לא תעשו כמוהו (שמות ז) וכן צקטורת וצמתכונתה לא תעשו לכם (שם): **והסך בשמן המשחה**. מלאתו שעשה משה צמדצר^[א] דכתיב על צצר אדם לא יסך (שם): **אבל** **טב'**. אזוהרתיה מולא יחללו את קדשי צני ישראל אשר ירימו צעתידין לתרום הכחוצ מדצר והכי מפרש לה צנסהדרין צאלו הן הנשרפין (דף פג.): **ומעשר ראשון ש"א נמ"ה** תרומתו. אף הוא טבל: **ומעשר שני ש"א נפדה**. והוא אוכלו חוצ לירושלים וכתיב לא תוכל לאכול צשעריך וגו'^[א] (דברים יב): הקדש ש"א נפדה. אזוהרתו אינו מפורשת כל כך וגראה צעיני דמהכא אתא דתניא (סנהדרין שם) הויז צמעילה רצי אומר צמימה וחכמים אומרים צאזוהרה ואמרי^[א] מצי טעמיה דרצי אחיא חטא חטא מתרומה ורצנן מיעט רחמנא ומתו צו ולא צמעילה ממימה הוא דמעטיה וגזירה שיה כדקיימא קיימא וילפינן אזוהרה דמעילה מאזוהרה דתרומה דכתיב צה וכל זר לא יאכל קדש ורוצ הלכות מעילה היא למדה^[א] מתרומה צתורת כהנים^[א] צגזירה שיה זו: **באובל** **נמ"ה** גרסינן^[א] שהוא חייב. משום שרץ השורץ על הארץ^[א]: **גב'** חייבי בריתות קתני. כל חייצי כריתות שאין צהן מיתת צ"ד הוזכרו צמשנתנו לענין מלקות ואחד מכל חייצי מיתות צית דין לא הוזכר צה ללקות אם התרו צו למלקות:

פרק שני

מכות

יג.

מעלים היו שבר צ"דים. פי' רוצחים הצאים ודרים שם צריכין להעלות מס וארנונא ללוים ללא תימא גזירת המלך על הלוים לעכצ אותם צעירן: **לכם** **ל"ב** צרכיכם. דאין צריכים להעלות שום דצר^[א] ללוים: **גמר** **שיבה** **שיבה**. נראה דהיינו דוקא לרצי מאיר דאצטריך לג"ש אצל לרצי יהודה הא איכא קרא צהדיא גצי רוצח וא"כ הא דקתני לעיל וכן צגולה כו' ממילתא דר' מאיר הוא:

הדרן עלך אלו הן הגולין

ואלו הן ה'דוקין **הבא על אחותו** בוי. תנא ושייר טמא ששימש זר שאכל תרומה^[א] וצעל מוס ששימש אונן מקריצ^[א] מוזה חושן^[א] מכנה גחלת על גצי מערכה^[א] אלא לא חשיצ לאוי גרידי אלא צאזותן שיש צהן חידוש והא דקא חשיצ כריתות דאין צהן מיתת צ"ד לאשמועינן דאע"ג דאיכא כרת לוקין ואין צריך למנא צהם חידוש צהנך כריתות דקתני וצקונטרס^[א] דחק למנא צהם חידוש אלמנה לכהן גדול נקט משום דצעי למיתני אלמנה וגרושה חייצ משום שתי שמות: **גרושה** וח'צויה אינו חייב א"א אחת. פי' הקונט' משום גרושה דחלושה^[א] מיימי לה (י) ואשה גרושה משמע לפירושו דחלושה לחודה איכא מלקות דלורייתא וזה אינו דהא אמרינן צפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עח.) (אחות) חלושה דרצנן והא דלעיל תנא וחלושה אגצ גרושה תניא אי נמי מכת מרדות דרצנן וצהא כיון דהיא גס גרושה לוקה צה מלקות דגרושה שהיא דלורייתא ולא לקי מכת מרדות דרצנן: רצי

ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה י'אלמנה לכהן גדול גרושה וח'צויה לכהן הדיוט י'ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל צנתין ולממזר ^(א) י'אלמנה וגרושה חייבין עליה משום (ב) שני שמות י'גרושה וח'לוצה אינו חייב אלא משום אחת ^(א) בלבד: י'הטמא שאכל את הקדש והבא אל המקדש טמא (ג) ואוכל חלב ודם^(א) ונותר ופגול וטמא והשוחט ומע'ה בחוץ והאוכל חמץ בפסח והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים והמפטים את השמן והמפטים את הקטורת והסך בשמן המשחה והאוכל גבילות וטריפות שקצים ורמשים | אכל טבל ומעשר ראשון שלא נמלה תרומתו ומעשר שני ^(א) והקדש שלא נפרו כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב רבי שמעון אומר כל שהוא וחכמים אומרים י'כזית אמר להן רבי שמעון איי^[א] אתם מודים לי ^(א) באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו ^(א) מפני שהיא כברייתה אמר להן אף^[א] חטה אחת כברייתה: **גב'** חייבי כריתות קא תני חייבי מיתות ב"ד לא קתני מתניתין מני רבי עקיבא היא דתניא אחד חייבי כריתות ואחד חייבי מיתות בית דין ישנו

יגע שחט קודש שנפסל למדנו מכאן כל שצקדש פסול צא הכחוצ ליתן לא תעשה על אכילתו והכי אמרינן לקמן^[א] ואזוהרת טמא והצצר אשר יגע בכל טמא לא יאכל^[א] (ויקרא ז): והשוחט. קדשים צחוצ קדשים צחוצ אזוהרת מעלה השמר לך פן תעלה וגו' (דברים יב) אזוהרת שוחט ילפינן צוצחים צפרק השוחט והמעלה (דף קי.) איכא דיליף מלא יצחו עוד וגו'^[א] ואיכא דיליף לה מגזירה שיה דהצאה הצאה שוחט ממעלה: **האובל** ביום הבפורים. ויליף אזוהרתיה צפרק צמרא דיומא (דף פא.): **המפטים** את השמן. העושה שמן צדוגמת שמן המשתחא ואזוהרתיה וצמתכונתו לא תעשו כמוהו (שמות ז) וכן צקטורת וצמתכונתה לא תעשו לכם (שם): **והסך בשמן המשחה**. מלאתו שעשה משה צמדצר^[א] דכתיב על צצר אדם לא יסך (שם): **אבל** **טב'**. אזוהרתיה מולא יחללו את קדשי צני ישראל אשר ירימו צעתידין לתרום הכחוצ מדצר והכי מפרש לה צנסהדרין צאלו הן הנשרפין (דף פג.): **ומעשר ראשון ש"א נמ"ה** תרומתו. אף הוא טבל: **ומעשר שני ש"א נפדה**. והוא אוכלו חוצ לירושלים וכתיב לא תוכל לאכול צשעריך וגו'^[א] (דברים יב): הקדש ש"א נפדה. אזוהרתו אינו מפורשת כל כך וגראה צעיני דמהכא אתא דתניא (סנהדרין שם) הויז צמעילה רצי אומר צמימה וחכמים אומרים צאזוהרה ואמרי^[א] מצי טעמיה דרצי אחיא חטא חטא מתרומה ורצנן מיעט רחמנא ומתו צו ולא צמעילה ממימה הוא דמעטיה וגזירה שיה כדקיימא קיימא וילפינן אזוהרה דמעילה מאזוהרה דתרומה דכתיב צה וכל זר לא יאכל קדש ורוצ הלכות מעילה היא למדה^[א] מתרומה צתורת כהנים^[א] צגזירה שיה זו: **באובל** **נמ"ה** גרסינן^[א] שהוא חייב. משום שרץ השורץ על הארץ^[א]: **גב'** חייבי בריתות קתני. כל חייצי כריתות שאין צהן מיתת צ"ד הוזכרו צמשנתנו לענין מלקות ואחד מכל חייצי מיתות צית דין לא הוזכר צה ללקות אם התרו צו למלקות:

שהוא קודש שנפסל למדנו מכאן כל שצקדש פסול צא הכחוצ ליתן לא תעשה על אכילתו והכי אמרינן לקמן^[א] ואזוהרת טמא והצצר אשר יגע בכל טמא לא יאכל^[א] (ויקרא ז): והשוחט. קדשים צחוצ קדשים צחוצ אזוהרת מעלה השמר לך פן תעלה וגו' (דברים יב) אזוהרת שוחט ילפינן צוצחים צפרק השוחט והמעלה (דף קי.) איכא דיליף מלא יצחו עוד וגו'^[א] ואיכא דיליף לה מגזירה שיה דהצאה הצאה שוחט ממעלה: **האובל** ביום הבפורים. ויליף אזוהרתיה צפרק צמרא דיומא (דף פא.): **המפטים** את השמן. העושה שמן צדוגמת שמן המשתחא ואזוהרתיה וצמתכונתו לא תעשו כמוהו (שמות ז) וכן צקטורת וצמתכונתה לא תעשו לכם (שם): **והסך בשמן המשחה**. מלאתו שעשה משה צמדצר^[א] דכתיב על צצר אדם לא יסך (שם): **אבל** **טב'**. אזוהרתיה מולא יחללו את קדשי צני ישראל אשר ירימו צעתידין לתרום הכחוצ מדצר והכי מפרש לה צנסהדרין צאלו הן הנשרפין (דף פג.): **ומעשר ראשון ש"א נמ"ה** תרומתו. אף הוא טבל: **ומעשר שני ש"א נפדה**. והוא אוכלו חוצ לירושלים וכתיב לא תוכל לאכול צשעריך וגו'^[א] (דברים יב): הקדש ש"א נפדה. אזוהרתו אינו מפורשת כל כך וגראה צעיני דמהכא אתא דתניא (סנהדרין שם) הויז צמעילה רצי אומר צמימה וחכמים אומרים צאזוהרה ואמרי^[א] מצי טעמיה דרצי אחיא חטא חטא מתרומה ורצנן מיעט רחמנא ומתו צו ולא צמעילה ממימה הוא דמעטיה וגזירה שיה כדקיימא קיימא וילפינן אזוהרה דמעילה מאזוהרה דתרומה דכתיב צה וכל זר לא יאכל קדש ורוצ הלכות מעילה היא למדה^[א] מתרומה צתורת כהנים^[א] צגזירה שיה זו: **באובל** **נמ"ה** גרסינן^[א] שהוא חייב. משום שרץ השורץ על הארץ^[א]: **גב'** חייבי בריתות קתני. כל חייצי כריתות שאין צהן מיתת צ"ד הוזכרו צמשנתנו לענין מלקות ואחד מכל חייצי מיתות צית דין לא הוזכר צה ללקות אם התרו צו למלקות:

עין משפט
גר מצוה

פב א מיי פ"ח מהל' רוצח הלכה י:

פג ב מיי שם פ"ו הלי"ד: **פד** גר מיי שם פ"ח הלי"י: **פה** [דרן] מיי פ"ג מהל' עבדים דין ח:

א ה מיי פי"ט מהל' סנהדרין הלכה א[מן ס' א עד ס' ז] פ"א מהל' איסורי צאה הלי"ז:

ב ו מיי פי"ט מהל' סנהדרין הלי"ד [ס' קנא קנא] ופי"ו מהלכות איסורי צאה הלכה צ ג:

ג ז מיי פי"ט מהלכות סנהדרין הלי"ד [ס' קנא] ופט"ו מהל' א"צ הלי"ב: **ד** ח מיי פי"ו מהלכות איסורי צאה הלי' ט:

ה ט מיי שם הלכה ז: **ו** י הכל צמיי פי"ט מהל' סנהדרין:

ז כ מיי פי" מהלכות מאכלות אסורות הלי' ט והלכה כד:

ח ט מ מיי שם פ"ב הלי' כא סמג לאוין קלצ: